

Stručni rad

MEĐUPREDMETNA NASTAVA NA OTVORENOM

Marjetka Hočevar

OŠ Tržišče, Tržišče 47, 8295 Tržišče

Sažetak

U članku želim predstaviti iskustvo održavanja nastave na otvorenom koje se pokazalo kao primjer dobre prakse. U trenutnim vremenima epidemije to iskustvo je možda čak i dragocjenije, budući da je usmjereno na održavanje nastave u prirodi.

Učenici drugog razreda OŠ Tržišće jako se raduju cjeloživotnom obrazovanju i često se njime služe. Jedna od takvih aktivnosti bila je međupredmetna poveznica s nastavom upoznavanja okoliša, književnosti i tjelesnog odgoja koju smo proveli na livadi i u šumi. Tog dana je dodatna vrijednost odgoja bio zaključak kada smo si skuhalo ljekoviti ekološki čaj. Tog dana smo zaista mnogo uživali s učenicima, stekli mnogo praktičnog znanja te, prije svega, mnogo se kretali na otvorenom.

Ključne riječi: nastava na otvorenom, iskustveno učenje, domaći čaj

1. Uvod

Povratak učenika u školu nakon što su one bile zatvorene gotovo četiri mjeseca donijelo je veliku radost, nešto briga i, istovremeno, veliku brigu na teret učiteljima. Kao učitelji, u brizi za zdravlje svih osoba uključenih u rad odgojno-obrazovnih ustanova dužni smo se pridržavati velikog broja preporuka i uputa za sprečavanje zaraze novim koronavirusom. Jedna od tih je što češće izvođenje nastave na otvorenom, ako je to moguće.

Svi mi koji se bavimo odgojem i obrazovanjem znamo da aktivnosti na otvorenom značajno pomažu zdravom razvoju osobnosti [1]. Učitelji mogu takvu nastavu pripremiti tako da bude jeftina, zdrava, zabavna i u skladu s održivim razvojem. Pored toga, to će pomoći u osobnom i društvenom razvoju djece i postizanju drugih ciljeva.

2. Nastava izvan učionice

U literaturi se upotrebljavaju različite definicije za nastavu na otvorenom. Skribe-Dimec navodi da je to organizirano obrazovanje koje se odvija izvan školskih zgrada [1]. Možemo ju izvoditi na različitim lokacijama: u okolini škole, u prirodi, u urbanim okruženjima, na poljoprivrednim gospodarstvima, u parkovima ili u ustanovama koje se bave nastavom na otvorenom (CŠOD, poljoprivredne škole), u zoološkim i botaničkim vrtovima, u muzejima, kazalištima, galerijama, itd. Iz navedenoga možemo vidjeti kako je nastava na otvorenom vrlo širok pojam koji uključuje opsežan spektar aktivnosti. Učitelji moraju biti svjesni te činjenice i češće približiti prirodu i kretanje učenicima.

3. Prednosti nastave na otvorenom

Izvođenje nastave na otvorenom ima brojne pozitivne učinke na dijete, njegov kognitivni, emocionalni i društveni razvoj te na njegovo zdravlje. Sve više stručnjaka zalaže se za nastavu na otvorenom, budući da priroda učenicima pomaže razumjeti okoliš i prirodu te ih potiče na fizičku aktivnost. Vrijeme provedeno u prirodi pozitivno utječe na zdravlje i dobrobit te učenicima omogućuje da nauče procjenjivati i upravljati rizicima [2].

4. Provedene aktivnosti

U nastavku ću predstaviti primjer dobre prakse te kako smo u 2. razredu OŠ Tržišće proveli aktivnosti cjeloživotnog učenja. Međupredmetno smo povezali nastavu književnosti, upoznavanja okoliša te tjelesnog odgoja.

U razredu smo s učenicima najprije pročitali slikovnicu Mojiceje Podgoršek, naslova „Eko čarovniška škola“ (Eko-škola za čarobnjake). Detaljno smo razgovarali o pročitanoj knjizi, objasnili nepoznate riječi, potražili glavnu temu bajke i povezali je sa svakodnevnim životom. Bajku su učenici također nacrtali u bilježnicu. Potom smo razgovarali o biljkama u vrtu, što sve sadimo i sijemo kod kuće te koje biljke naši roditelji upotrebljavaju u kuhanju. Nakon toga smo razgovor usmjerili na prirodu. Detaljnije nas je zanimalo koje biljke možemo naći u prirodi, a mogu se upotrijebiti ili konzumirati. Moramo samo prepoznati i zgrabiti sve što nam priroda nudi. Nakon toga smo prikupljali prijedloge što si sve možemo sami pripremiti iz samoniklih, ekoloških biljaka koje možemo naći u prirodi. Došli smo na ideju da ćemo negdje nakon epidemije, kada budemo naročito morali brinuti za svoje zdravlje i zdravlje svih drugih, pripremiti čaj od svježe ubranih biljaka. Tako ćemo krenuti u bitku s virusima koji nas u tom trenutku okružuju sa svih strana.

Potom smo otišli u proljetnu šetnju na obližnje brdo. Put nas je vodio kroz šumu i livade. Promatrali smo prirodu koja se još uvijek budi. Divili smo se pupoljcima na drveću i grmlju te njihovom otvaranju, promatrali smo vrijeme koje postaje sve ljepše, a temperature sve više. Pritom smo se pošteno razgibali, uživali u svježem zraku, upoznali mnogo novog cvijeće i, prije svega, ubrali svježe biljke za pripremu čaja. Ubrali smo cvjetove jaglaca, ljubičica, podbijela, tratinčica, cvjetove maslačka, mlade listove šumskih jagoda i ljekoviti plućnjak. Upoznali smo još mnogo drugih vjesnika proljeća koje nismo dodali u čaj: šafran, kukurijek, ciklama, bijela šumarica, i dr. U šetnji smo razgovarali o prirodi te kako možemo i sami pomoći da okoliš bude čišći. Nažalost, na putu smo vidjeli previše otpada. Učenici su samoinicijativno dali prijedlog da sljedeći put sa sobom uzmemo vreće za smeće i očistimo put. Vrlo rado ćemo to učiniti čim nam se pruži prva prilika.



Slika 1. Ljubičice



Slika 2. Jaglaci



Slika 3. Plućnjak

Nakon toga smo u školi prokuhali vodu i od svježe ubranih biljaka pripremili odličan čaj. Dodali smo mu i domaći med od lokalnih proizvođača i limun. Jedva smo čekali da se ohladi kako bi mogli nazdraviti ekološkim, ljekovitim i proljetnim napitkom.



Slika 4. Priprema čaja



Slika 5. Živjeli!

Tog dana su i učiteljica i učenici uživali u nastavi. Najbolje od svega je da smo pritom mnogo toga naučili.

5. Poveznica s nastavnim planom i programom

Aktivnosti koje sam opisala kao primjer dobre prakse povezuju se s nastavnim planom i programom i uključuju važne obrazovne ciljeve (Interaktivni nastavni plan i program).

Slovenski jezik - književnost:

Učenici:

- usvajaju i doživljavaju interpretativno pročitano bajku;
- produbljuju iskustva i razumijevanje te izražavaju mišljenja o pročitanoj priči;
- navode razloge zbog kojih smatraju da je ekološko ponašanje junaka u književnom djelu važno.

Upoznavanje okoliša:

Učenici:

- znaju objasniti kako sami aktivno doprinose zaštiti i održavanju prirodnog okoliša te uređivanju okoliša u kojem živimo;
- uče da im zdrava prehrana i tjelesne vježbe omogućavaju rast i razvoj te da im pomažu očuvati zdravlje;
- znaju prepoznati, navesti naziv i uspoređivati različita živa bića i okoliš.

Tjelesni odgoj

Učenici:

- opušteno izvode prirodne oblike kretanja (različite oblike hodanja, trčanja i skokova);
- sigurno izvode jednostavne zadatke kretanja;
- upotrebljavaju osnovnu opremu za putovanje i poštuju pravila za sigurno hodanje.

6. Zaključak

Učenici su bili izrazito motivirani za rad pri izvođenju nastave u prirodi. Za vrijeme podučavanja su aktivno sudjelovali i samoinicijativno predlagali neke aktivnosti. Priroda, konkretnije šuma i livada, nude nam okruženje za učenje koje kod učenika budi pozitivne osjećaje, kreativne ideje, umiruje ih i pomaže im otkriti vlastite mogućnosti stvaranja. Smatram da bi svi učitelji trebali biti svjesni tih činjenica i češće se služiti nastavom izvan učionica.

7. Popis literature

- [1.] Skribe-Dimec, D. (2014). Pouk na prostem (doktorska disertacija). Ljubljana: Sveučilište u Ljubljani, Pedagoški fakultet.
- [2.] Mramor, Š. (2015). Pouk na prostem pri predmetu spoznavanje okolja v drugem razredu osnovne šole (diplomski rad). Ljubljana: Sveučilište u Ljubljani, Pedagoški fakultet.
- [3.] Interaktivni nastavni plan i program. URL: <https://dun.zrss.augmentech.si/#/> (16. 5. 2021.)